

Summar og yvirupphiting í búskapi

Oddagrein

NÚ skjótt 10 ár eru farin, síðani Føroyar vórðu lagdar lamnar av kreppu, verður bráðliga aftur tosað um vanda fyri nýggjari kreppu. Tíðirnar eru rætt og slætt so góðar - at vandi er fyri, at búskapurin verður yvirupphitaður. Hetta er einki ókent fyribrigdi í heiminum, og er tað ikki so langt síðani, at búskaparfrøðingar í Danmark róptu varsko í Nyrupstjórna. Tað hevði so við sær, at tiltøk vórðu sett í verk, nakað, sum stjórnin gjørdist sera óppopulær uppá millum veljararnar, men sum hon kortini kendi seg noydda til at gera.

NÚ ringja so ávaringarklokkurnar her heima. Ella rættari - tað er formaðurin í teirri donsku ráðgevandi nevndini viðvíkjandi Føroyum, sum ger vart við støðuna, sum hann heldur er vandamikil. Hann heldur, at tiltøk av onkrum slag eiga at verða sett í verk fyri at køla niður ta upphiting, sum er í gongd.

FÍGGJARMÁLARÁÐHARRI okkara er ikki samdur við honum í hesum. Við útvarpið og Sosialin sigur hann, at her er eingin vandi á ferð enn, men um ferðin í búskapin heldur fram, verður neyðugt at gera okkurt seinni í ár.

FÓLKAFLOKKURIN hevur longu gjørt vart við, at skatturin eigur at lækkast, men hetta kemur neyvan upp á tal og so ikki við Karsten Hansen sum fíggjarmálaráðharrar. So skjýtur fólkaflokkurin upp at tvinga fólk til at gera eina eftirlønarpásporing. Hvat tjóðveldið sigur til hetta fáa vit so at síggja.

TINGIÐ er ikki saman í lötuni og fólk eru í summarfrí. Tvs. at hetta er ikki tíðin til eitt gevandi og konstruktivt orðaskifti um hetta álvarsmál. Tað er spell, tí tað er her og nú, at politikarar, vinnulívsfólk og onnur eiga at fylgja við og gera vart við seg. Hetta kann gerast ov seint í heyst. Áhugavert er at frætta, hvat samgongan fer at gera við hetta málið - ella um hon bara letur til standa og tekur tað til viðgerðar, tá yvirupphitingin longu er farin fram. Tá kann tað gerast ov seint at bota um óhepnu avleiðingarnar av yvirupphitaða búskapinum. Hóast summarfrítið og tingið ikki er saman, so koma blóðini tó framvegis út, og skal tað vera vón, at politikarar, vinnulívsfólk o. o. brúka fjølmiðlarnar til at viðgera hetta so stóra álvarsmálið. Tað má ikki sleppast við Arne Larsen og Karsten Hansen. Landsstýrið hevur eina álvarsliga uppgávu at taka sær av.

Sosialurin

Viðmerking:

Er økismenningin slept???

Í lögmanróðu síni um ein mánaða ella so, fer lögmaður møgulega at boða frá, at ein landsstýrismaður hansara hevur hálvtannað ára gamla setninginum hjá samgonguni um økismenning.

8. apríl segði landsstýrismaðurin í vinnumálum í einum svari til fyrispurning min um menning av útjaðaranum: "Í tráð við samgonguskjalið arbeiðir Vinnumálastýrið við at broyta viðtøkurnar fyri Framtaksgrunnin. Endamálið er, at grunnurin í størri mun skal menna nýggjar vinnur og fremja økismenning eftir handilsligum fortreytum."

Hetta svar er samsvarandi avtaluni í samgonguskjalinum, men ikki samsvarandi veruleikanum, ið landstýrismaðurin umsitur og hevur ábyrgdina av. Nýggjar vinnur siggja ikki dagsins ljós við hansara vilja, og Framtaksgrunnurin hevur framvegis ongar skyldur at virka fyri økismenning. Tvortruðin liggur á ljóði, at hann harafturat roynir at draga tað sindrið, ið kann mennast vinnuliga í útjaðaranum, til Havnar.

Framtaksgrunnurin virkar sostatt stítt í stavn av ætlanum okkara, og ongar nýggjar vinnur siggja dagsins ljós.

Hvorjum verður biðað eftir, og hví fær landsstýrismaðurin ikki í lag at broyta viðtøkurnar hjá Framtaksgrunninum? Grunnurin varð fluttur á føroyskar hendur um ársskiðtið, og tað kundu vit spart okkum, um hann ikki samstundis fekk

broyttar viðtøkur at arbeiða eftir.

Í staðin fyri verður í fullari ferð arbeiðt samsvarandi upprunligu viðtøkunum um marknaðarbúskaparligar treytir ávirkan og kapitalavkast, sum so aftur treytaleyst hevur miðsavning við sær.

Framtaksgrunnurin fekk nýggjan formann um ársskiðtið, og hevði hetta við sær, at sami maður mátti fara úr nevndini í Færo Seafod, sjálvandi tí at talan var um ein habilitetsspurning.

Hetta forðar hinvegin ikki fyri, at formaðurin í Framtaksgrunninum samstundis situr sum stjóri í Atlantskolvetni, (Atlantic Petroleum), sum er felagsskapur av frægastu vinnulívsfyrirøkum okkara, sum flest allar halda til í miðstaðarøkinum við Tórshavnar Skipasmiðju, sum einum tí sterkasta.

Nú kunnu vit sjálvandi fara at seta spurnartekin við habilitetsspurningin. Hvussu heppi er tað, at formaðurin fyri Framtaksgrunnin, ið skal hava sum endamálið: "Í størri mun at menna nýggjar vinnur og fremja økismenning eftir handilsligum fortreytum," samstundis situr sum stjóri fyri kapitalkreftirnar í miðstaðarøkinum.

Eftir galdandi viðtøkum hevur Framtaksgrunnurin ikki heimild til at ognar sær avgerðarmyndugleika í fyrirøkum, hann setur pening í. Hetta kundi og kann hann gera eftir viðtøkunum frá 21. november 1997, men kortini er tað er júst hesum,

hann dyrgir eftir í ávísnum færum.

Ein sannroynd er, at har marknaðarkreftirnar og kapitalurin hava leysar teymar, tekur miðsavningin seg upp. Hesum varð stuðla undir av undanfarnu samgongu, tá ið vit yvir Framtaksgrunnin fingur miðsavna fiskavirkini, men hesi gongd hevur sitandi samgonga avtalað at broyta soleiðis, at vit fáa viðtøkurnar inn, sum vilja fremja eina økismenning eftir handilsligum fortreytum.

Landsstýrismaðurin ger bara einki við málið, og virkar hann tí sum eitt livandi spökili í andanum á teimum, ið undan fóru. Hann hevur soleiðis júst nú avgreitt eitt ferjuprojekt til skipasmiðjurnar í miðstaðarøkinum, uttan at geva vágbingum, klaksvikingum oð. sum hava fullgóðar fakligar førleikar fyri at liðugtgera ein flótandi útlendskan skrokk til at eina føroyska ferju, høvi til at bjóða uppá.

Tær frælsu marknaðarkreftirnar — herðið hjá vesturheiminum - sum tær einastu, ið skapa kunna vælferð, herja eisini á okkara leiðum. Tað er í prinsippinum bannlýst at fremja tiltøk, ið eru av útjavandi slag, og fólk flest eru imóti tí.

Verður tað hinvegin ikki gjørt, so fáa vit eitt skjótt vaksandi gap millum rik og fátøk. Verður tað hinvegin harafturat arbeiðt so miðvíst, sum Framtaksgrunnurin og landsstýrismaðurin gera við at stýra almennum og privatum vinnulíggum inn í

miðøki, har alt tað almenna húsaft frammanundan, sæst skjótt fyri endan á Føroyum sum einum oyggjasamfelag. Vit eru fangaði í einari óndari mótsøgn, sum áleggur okkum at geva eftir fyri tí kapitalistiska búskapinum samstundis sum vit noyðast at umforðeila virðini, skulu vit øll vera verandi her. Sosialt rættvísi rennur seg í búskaparligt frælsi, og stór krøv verða tí sett í politiska myndugleikanum.

Hesum krøvum kunna vit ikki renna undan, og eitt minstamark av sømugheit er tí, at tann umsítandi myndugleikin, sum er landsstýrið, fylgir gjørdum avtalum í staðin fyri at reka politikk eftir egnum hjarta. Og tað skal vera her og nú.

Verður tað ikki gjørt her og nú, eigur lögmaður at kunngerða á ólavsøku, at hann hevur slept tí partinum av samgonguavtaluni, ið hevði til endamáls at varðveita Føroyar sum eitt virkið og livandi oyggjasamfelag.

Hergeir Nielsen

Nýggja Sandoyarferjan og ferjulegurnar

Seinastu tíðina hava fjølmiðlarnir borð fram ymisk tíðindur um ekaútreiðslur til út- og umbyggingar á ferjulegunum, sum koma at standa á nýggju Sandoyarferjun.

Í sambandi við, at projekteringin varð liðug, vóru umboð fyri leiðsluna á Strandfarskipum Landsins og umboð fyri skipasmiðjuna á fundi við lögtingið og fjølmiðlarnar tann 18., februar 1999, har projektið varð nágreiniliga gjøgnumgengið. Á hesum fundum varð eisini komið inn á neyðugar broytingar á ferjulegunum, sum gerast skuldu, bæði í Skopun, á Gomlurætt og úti í Hesti.

Tá nú upplýst verður alment, at tað er ein bulbur (bungustevni), sum hevur við sær eina ekaútreiðslu uppá 16 mió. kr. til broytingar á ferjulegunum, so metir leiðslan tað vera sína skyldu at greiða alment frá, hvat arbeiðið uppá ferjulegurnar fevnir um og kostnaðurin av sama. Strandfarskipum Landsins kunngjort verður talan um hesar ekaútreiðslur til ferjulegurnar, býttar soleiðis:

- Nýggj rampa gerast í Skopun, 6 mió. kr. (verður eisini flutt)
- Breiðka rampuna á Gomlurætt, 4 mió. kr. (íroknað dýping)

- Broyta atløguviðurskiftini í Hesti, 6 mió. kr. Viðmerkjast skal, at bungustevni einans hevur ávirkan á prísir í Skopun og á Gomlurætt og svara ekaútreiðslurnar til umleið 2 mió. kr. fyri at gera pláss til bungustevni.

Høvuðsorsøkin til omfyrir nevndu broytingar er, at nýggja ferjan skal vera 2,5 m. breiðari enn Tróndur, hetta fyri at uppfylla stabilitetskrøv og tí mugu rampurnar á kajuni bæði flyttast og breiðkast og harafturat skal gerast nýggj rampa í Skopun. Talan er sostatt er neyðugar broytingar fyri at gera tað gjørligt hjá einari tóarhóskandi ferju at røkja

hesa farleið.

Annars kann upplýsast, at fyrirumirir við einum bungustevni eru minni avdrift, minni móstandur (orkusporing) og ferjan er róligari í sjónum (betri komfortur undir sigling). Harafturat kann upplýsast, at fólk við drúgvum royndum og serfrøðingarnar innan sigling og skipasmið hava mælt til hesa loysn.

Leiðslan á Strandfarskipum Landsins vónar við hesum, at omfyrir nevndu misskiljingar eru beindar av vegnum.

Tekniska deild
á Strandfarskipum
Landsins